



Π.3.2.1 Εκπαιδευτικά σενάρια και μαθησιακές δραστηριότητες, σύμφωνα με συγκεκριμένες προδιαγραφές, που αντιστοιχούν σε 30 διδακτικές ώρες ανά τάξη

Νεοελληνική Γλώσσα

Α΄ Δημοτικού

Τίτλος:

«Με βάρκα και σωσίβιο»

ΕΙΡΗΝΗ ΤΖΟΒΛΑ



**ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ**

Θεσσαλονίκη 2013



ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΡΓΟΥ

ΠΡΑΞΗ: «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» MIS 296579 (κωδ. 5.175), - ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΠΡΑΞΗ, στους άξονες προτεραιότητας 1-2-3 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση», η οποία συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και εθνικούς πόρους.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: Ι.Ν. ΚΑΖΑΖΗΣ

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ: Π.3.2.1. Εκπαιδευτικά σενάκια και μαθησιακές δραστηριότητες, σύμφωνα με συγκεκριμένες προδιαγραφές, που αντιστοιχούν σε 30 διδακτικές ώρες ανά τάξη.

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟΥ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ

Υπεύθυνοι υπο-ομάδας εργασίας γλώσσας στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση

Κώστας Ντίνας & Σωφρόνης Χατζησαββίδης

ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

<http://www.greeklanguage.gr>

Καραμασούνα 1 – Πλατεία Σκρα Τ.Κ. 55 132 Καλαμαριά, Θεσσαλονίκη

Τηλ.: 2310 459101 , Φαξ: 2310 459107, e-mail: centre@komvos.edu.gr



Α. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Τίτλος

Ιστορίες

Δημιουργός

Ειρήνη Τζοβλά

Διδακτικό αντικείμενο

Νεοελληνική Γλώσσα

(Προτεινόμενη) Τάξη

Α΄ Δημοτικού

Χρονολογία

Νοέμβριος 2013

Διδακτική/θεματική ενότητα

«Γλώσσα Α΄ Δημοτικού», τεύχος α΄, ενότητα 4: *Το σύννεφο έφερε βροχή*

Διαθεματικό

Ναι

Εμπλεκόμενα γνωστικά αντικείμενα

Ημιτυπικές και άτυπες διαδικασίες εκπαίδευσης

Πρόγραμμα Αγωγής Υγείας: Συναισθήματα

Χρονική διάρκεια

8+

Χώρος

Εντός σχολείου: αίθουσα διδασκαλίας, εργαστήριο πληροφορικής

Εικονικός χώρος: ιστολόγιο τάξης, ιστοσελίδα τάξης



Προϋποθέσεις υλοποίησης για δάσκαλο και μαθητή

Ο εκπαιδευτικός καλό θα είναι να έχει έρθει σε επαφή με κάποιο πρόγραμμα συναισθηματικής αγωγής. Πλήθος τέτοιων προγραμμάτων πραγματοποιούνται στα πλαίσια των Προγραμμάτων Αγωγής Υγείας. Η επαφή αυτή θα του επιτρέψει να γνωρίσει κάποιες τεχνικές και τρόπους διαχείρισης και προσέγγισης των συναισθημάτων των μαθητών. Ακόμη, θα πρέπει να έχει άνεση στη χρήση του Η/Υ, ώστε να επιλύει τα προβλήματα που διαρκώς θα προκύπτουν, καθώς στη φάση αυτή οι μαθητές έχουν μικρή εξοικείωση με τη χρήση του. Επίσης, θα πρέπει να έχει αφιερώσει ικανοποιητικό χρόνο πριν την εφαρμογή του σεναρίου στην επίδειξη και εξάσκηση των μαθητών στις βασικές λειτουργίες του υπολογιστή και τα λογισμικά που το σενάριο χρησιμοποιεί. Χρήσιμο είναι σε σχολικές μονάδες που υπάρχει εκπαιδευτικός Πληροφορικής να υπάρχει διαρκής και αδιάλειπτη συνεργασία, ώστε οι μαθητές και κατά τις ώρες του μαθήματος της Πληροφορικής να εξασκούνται σε δεξιότητες που απαιτεί η εφαρμογή του σεναρίου.

Το σενάριο δεν απαιτεί συγκεκριμένες προαπαιτούμενες γνώσεις αλλά επιδιώκει να ασκήσει τους μαθητές στην έκφραση και διαχείριση των συναισθημάτων τους.

Όσον αφορά την υλικοτεχνική υποδομή, θα πρέπει να υπάρχει ικανοποιητικός αριθμός Η/Υ, για να δουλεύουν οι ομάδες, και προβολέας ή διαδραστικός πίνακας. Ωστόσο, το σενάριο είναι σχεδιασμένο να υλοποιηθεί και με λιγότερο εξοπλισμό από τον προτεινόμενο και είναι έτσι δομημένο, ώστε οι δραστηριότητες να λειτουργούν ανεξάρτητα, επιτρέποντας στον εκπαιδευτικό να επιλέξει ή/και να τροποποιήσει εκείνες που ανταποκρίνονται στις ανάγκες και τις δυνατότητες των μαθητών του.

Εφαρμογή στην τάξη

Το συγκεκριμένο σενάριο είναι πρόταση διδασκαλίας.

Το σενάριο στηρίζεται



Το σενάριο αντλεί

Το σενάριο είναι πρωτότυπο στη σύλληψη.

Β. ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ/ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το παρόν σενάριο αφορά από το περιεχόμενο της ενότητας *Με βάρκα και σωσίβιο* («Γλώσσα Α΄ Δημοτικού», α΄ τεύχος, ενότητα 4), που πραγματεύεται τη διαχείριση προβλήματος. Στο πλαίσιο αυτό επιχειρεί να ανιχνεύσει τα συναισθήματα των μαθητών για τη συγκεκριμένη κατάσταση και επεκτείνεται σε δραστηριότητες που αφορούν την αναγνώριση συναισθημάτων και την αντιστοίχισή τους με τα ονόματα τους, την ταξινόμηση των συναισθημάτων σε αρνητικά και θετικά, τη ζωγραφική ευχάριστων και δυσάρεστων στιγμών, τη δημιουργία μιας ψηφιακής αφήγησης εμπλουτισμένης με μουσική, την ανίχνευση συναισθημάτων στην ιστορία του Μικρού Πρίγκιπα και την έκφραση συναισθημάτων μέσα από το θεατρικό παιχνίδι.

Γ. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύλληψη και θεωρητικό πλαίσιο

Η σύλληψη του σεναρίου έρχεται ως απόρροια της αναγκαιότητας ενδυνάμωσης του ψυχικού κόσμου των μικρών μαθητών, καθώς η σημασία της ανάπτυξης ενός υγιούς συναισθηματικού κόσμου είναι δεδομένη για την επιτυχία τόσο στις διαπροσωπικές σχέσεις όσο και στις επαγγελματικές. Ο Goleman (1995) προσδιορίζει τους παράγοντες που κάνουν κάποιους ανθρώπους να πετυχαίνουν και κάποιους να αποτυγχάνουν στη ζωή τους με τον όρο «συναισθηματική νοημοσύνη». Η συναισθηματική νοημοσύνη περιλαμβάνει μεταξύ άλλων την ενσυναίσθηση, την αυτοεπίγνωση και τον έλεγχο των παρορμήσεων. Τα παραπάνω δεν αποτελούν κληρονομικά χαρακτηριστικά, αλλά είναι ιδιότητες που καλλιεργούνται και αναπτύσσονται από την πρώτη παιδική ηλικία και συνεχίζουν να αναπτύσσονται κατά τη σχολική περίοδο (Παρασκευόπουλος 1994).



Έρευνες έχουν δείξει ότι άτομα από όλες τις κοινωνικοπολιτισμικές ομάδες και από όλες τις ηλικίες έχουν δυσκολίες επικοινωνίας με το περιβάλλον τους. Αυτά αδυνατούν να αντέξουν συγκρούσεις και ματαιώσεις της καθημερινής ζωής και αγνοούν τα συναισθήματα που απορρέουν από τέτοιες καταστάσεις με αποτέλεσμα να μην μπορούν να αποφορτιστούν συναισθηματικά και να κατευθύνουν την ενέργεια τους προς δημιουργικούς σκοπούς. Η μειωμένη αυτοεκτίμηση, που μπορεί να προκύψει από τις δυσκολίες αυτές, έχει ως αποτέλεσμα τα άτομα αυτά να υποτιμούν και να υποβαθμίζουν ακόμη κι αυτά που μπορούν να πραγματοποιήσουν (Μοστριού 2000). Για τον λόγο αυτό είναι πολύ σημαντικό οι προσπάθειες αναγνώρισης, έκφρασης και διαχείρισης του συναισθήματος να ξεκινούν με δραστηριότητες από την ηλικία του Δημοτικού σχολείου, καθώς ένα παιδί που είναι σε θέση να εκφράζει τα συναισθήματα και τις σκέψεις του και να βρίσκει τρόπους επεξεργασίας και επίλυσης των συγκρούσεων που βιώνει είναι πιο ικανό να ανταπεξέλθει στις δυσκολίες της εφηβείας και της ζωής.

Στο παρόν σενάριο γίνεται προσπάθεια οι μαθητές να καλλιεργήσουν δεξιότητες αναγνώρισης, έκφρασης και διαχείρισης του συναισθήματος μέσα από συγκεκριμένες δραστηριότητες με τη χρήση των νέων τεχνολογιών, οι οποίες επιτρέπουν μεγαλύτερη εμπλοκή των μαθητών σε επικοινωνιακές περιστάσεις με προφορικό και γραπτό λόγο, σε μεγαλύτερη ποσότητα και με μεγαλύτερη ευκολία, με αποτέλεσμα η κατάκτηση του γλωσσικού τους γραμματισμού να γίνεται σε μεγαλύτερη έκταση (Χατζησαββίδης & Αλεξίου 2012).

Οι μαθητές επεξεργάζονται τα προς μελέτη δεδομένα, οικοδομούν τα νοήματα με ενεργητικό τρόπο και παράγουν υβριδικά κειμενικά είδη, τα οποία μπορούν να χρησιμοποιούν στον κοινωνικό χώρο που ζουν, αλλά και σε χώρους που θα βρεθούν αργότερα ως πολίτες (Kalantzis & Cope 2000).



Δ. ΣΚΕΠΤΙΚΟ-ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΤΟΥΣ

Γνώσεις για τον κόσμο, αξίες, πεποιθήσεις, πρότυπα, στάσεις ζωής

Με το σενάριο αυτό επιδιώκεται οι μαθητές:

- να μπορέσουν να αναγνωρίζουν συναισθήματα
- να ασκηθούν στο να εκφράζουν τον συναισθηματικό τους κόσμο
- να μάθουν να σέβονται τα συναισθήματα των άλλων
- να εκφράζουν τον εσωτερικό τους κόσμο μέσα από τη ζωγραφική

Γνώσεις για τη γλώσσα

Με το σενάριο αυτό επιδιώκεται οι μαθητές:

- να παράγουν προφορικό λόγο και να εκφράζονται
- να διαβάσουν λέξεις μέσα από ενδείξεις με τη συνδρομή της εικόνας
- να έρθουν σε επαφή με το κειμενικό είδος της ψηφιακής αφήγησης και να εμπλουτίσουν το λεξιλόγιό τους
- να παράγουν πολυτροπικό κείμενο και να κατανοήσουν την προστιθέμενη αξία της εικόνας και της μουσικής
- να μάθουν τη γλώσσα μέσα από πραγματικές καταστάσεις επικοινωνίας
- να συσχετίζουν εικονιστικά στοιχεία με λέξεις μέσα σε συγκεκριμένο νοηματικό πλαίσιο

Γραμματισμοί

Με το σενάριο αυτό επιδιώκεται οι μαθητές:

- να αποκτήσουν βασικές γνώσεις χρήσης η/υ (άνοιγμα – αποσύνδεση, χρήση ποντικιού)
- να έρθουν σε επαφή με ψηφιακά εργαλεία
- να χρησιμοποιήσουν απλά λογισμικά για την παραγωγή πολυτροπικών κειμένων
- να αποθηκεύσουν το αρχείο τους



- να εκτυπώσουν
- να αναπτύξουν κριτική σκέψη, ώστε να διαμορφώσουν εγγράμματες ταυτότητες μέσα από τις οποίες θα μπορούν να προσεγγίζουν κριτικά την πραγματικότητα

Διδακτικές πρακτικές

Μία από τις βασικές προτεραιότητες του σεναρίου είναι η έκφραση του συναισθηματικού κόσμου των μικρών μαθητών, η αναγνώριση και η διαχείρισή του. Την επίτευξη των παραπάνω προτεραιοτήτων εξυπηρετούν διδακτικές πρακτικές όπως η ομαδοσυνεργατική διδασκαλία, η ανακαλυπτική-συνεργατική μάθηση, το θεατρικό παιχνίδι και η εργασία στην ολομέλεια, καθώς αναβαθμίζουν την αυτοεικόνα και την αυτοπεποίθηση των μαθητών και τους επιτρέπουν να εκφράζουν ελεύθερα τη γνώμη τους στην ομάδα, τους κάνουν ενεργούς ακροατές και τους δίνουν τη δυνατότητα να αυτενεργούν.

Ε. ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Αφετηρία

Αφορμή του σεναρίου αποτελεί το περιεχόμενο της ενότητας *Με βάρκα και σωσίβιο* («Γλώσσα Α΄ Δημοτικού», α΄ τεύχος, σ. 64), που αναφέρεται στη λύση προβλήματος και στη διάθεση των ηρώων του βιβλίου να βοηθήσουν ένα μικρό κουτάβι που είναι μόνο του στη βροχή. Το συγκεκριμένο θέμα δίνει την αφορμή στον εκπαιδευτικό να ξεκινήσει συζήτηση για τα συναισθήματα.

Σύνδεση με τα ισχύοντα στο σχολείο

Το σενάριο είναι συμβατό με το [Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών της Ελληνικής Γλώσσας](#), καθώς το θέμα της παραγωγής πολυτροπικού κειμένου, της παρουσίασης και της ανάρτησής του εμπεριέχεται στο Νέο Πρόγραμμα Σπουδών τόσο του γλωσσικού μαθήματος όσο και των άλλων μαθημάτων για την Α΄ Δημοτικού. Επίσης,



το σενάριο είναι συμβατό και με το [ΔΕΠΣΣ του Δημοτικού](#) και τα Προγράμματα Αγωγής Υγείας.

Αξιοποίηση των ΤΠΕ

Οι νέες τεχνολογίες αποτελούν ένα δυναμικό εργαλείο για την απόκτηση γνώσεων για τον κόσμο και τη διαμόρφωση στάσεων και ιδεολογιών. Παράλληλα, αυξάνουν την ενεργητική εμπλοκή των μαθητών και προσφέρουν διέξοδο προς δράσεις που έχουν μαθησιακά αποτελέσματα (Χατζησαββίδης & Αλεξίου 2012). Στο πλαίσιο αυτό οι ΤΠΕ θα αξιοποιηθούν με τη χρήση α) οπτικοακουστικού υλικού, β) κάποιου από τα λογισμικά RNA, Tux paint ή άλλο πρόγραμμα ζωγραφικής που θα επιλέξει ο εκπαιδευτικός που θα το εφαρμόσει, γ) του λογισμικού Hot potatoes, δ) προγράμματος ψηφιακής αφήγησης, ε) προγράμματος παρουσίασης. Μέσα από την παραπάνω ενασχόληση οι μαθητές θα κατακτήσουν νέους γραμματισμούς, θα έρθουν σε επαφή με πολυτροπικά κείμενα και θα κληθούν να παράγουν τέτοια.

Κείμενα

Από το σχολικό βιβλίο «Γλώσσα Α' Δημοτικού»

«[Με βάρκα και σωσίβιο](#)», ενότητα 4 *Το σύννεφο έφερε βροχή*, τεύχος α', σ. 64

Από το σχολικό βιβλίο «Ανθολόγιο Λογοτεχνικών κειμένων Α' - Β' Δημοτικού»

Αντουάν ντε Σαιντ-Εξυπερύ, «[Οι μεγάλοι είναι πολύ περίεργοι](#)», απόσπασμα από τον «Μικρό Πρίγκιπα»

Ντέμπι Γκλιόρι, «[Θα σε αγαπώ ό,τι κι αν γίνει](#)» (στην επέκταση του σεναρίου)

Κλοντ Γκούτμαν, «[Η πρώτη μέρα στο σχολείο](#)» (στην επέκταση του σεναρίου)

Ελένη Βαλαβάνη, «[Φοβάμαι](#)» (στην επέκταση του σεναρίου)

Γεωργία Ταρσούλη, «[Το τρομαγμένο χελιδονάκι](#)» (στην επέκταση του σεναρίου)

Μαρία Φραγκιά, «[Ε...όπως ξιφίας](#)» (στην επέκταση του σεναρίου)

Αγγελική Βαρελά, «[Δώσε την αγάπη](#)» (στην επέκταση του σεναρίου)

Ε. Παλαιολόγου-Πετρόνα, «[Οι πεταλουδίτσες](#)» (στην επέκταση του σεναρίου)



Οπτικοακουστικό υλικό

«[Το νησί των συναισθημάτων](#)», βίντεο με το παραμύθι του Μ. Χατζιδάκι

«[Ο Μικρός Πρίγκιπας και οι περιπέτειές του](#)», ταινία κινουμένων σχεδίων του Jameson Brewer

«[Ο Μικρός Πρίγκιπας](#)», από τον δίσκο *Ο κήπος των ευχών*, στίχοι: Π. Καρασούλος, μουσική-εκτέλεση: Μ. Φραγκούλης, 2003.

Διδακτική πορεία/στάδια/φάσεις

1η+ διδακτική ώρα – Ολομέλεια

Την πρώτη ώρα οι μαθητές θα επεξεργαστούν το κείμενο «[Με βάρκα και σωσίβιο](#)» από το βιβλίο μαθητή «Γλώσσα Α΄ Δημοτικού (τεύχος α΄, σ. 64) και με αφορμή το περιεχόμενό του θα ξεκινήσει συζήτηση σχετικά με το πώς νιώθουν οι ήρωες με την πλημμύρα του κήπου, πώς νιώθουν για το κουτάβι στη βροχή, πώς να νιώθει το κουτάβι, πώς θα ένιωθαν αυτοί, αν ήταν στη θέση του, γιατί θα πάει να το βοηθήσει η Ιωάννα και άλλες τέτοιες ερωτήσεις, οι οποίες θα βοηθήσουν τους μαθητές να εκφράσουν τα συναισθήματά τους. Στόχος μας είναι η εξωτερίκευση συναισθημάτων και η έκφρασή τους, μια διαδικασία στην οποία από αυτή την ηλικία καλό είναι να ασκούνται οι μαθητές, όπως επίσης και η άσκηση στις δεξιότητες της ενεργητικής ακρόασης και της ενσυναίσθησης.

Στη συνέχεια, οι μαθητές παρακολουθούν το βίντεο με το κείμενο του Μ. Χατζηδάκη «[Το νησί των συναισθημάτων](#)». Ο εκπαιδευτικός σε πρώτη φάση εξηγεί στους μαθητές ότι θα τους διαβάσει ένα μικρό παραμύθι (οι μαθητές δεν έχουν κατακτήσει ακόμη πλήρως τον μηχανισμό της ανάγνωσης). Μετά την ανάγνωση αφήνει τους μαθητές να παρακολουθήσουν δεύτερη φορά το βίντεο και να απολαύσουν τη μουσική που ακούγεται. Ακολούθως, κάνει ερωτήσεις σχετικές με το περιεχόμενο του κειμένου, ώστε οι μαθητές να καταλάβουν σε ποια συναισθήματα αναφέρεται το παραμύθι, γιατί κανείς δε βοηθούσε την Αγάπη, γιατί ο χρόνος ήταν ο



μόνος που κατάλαβε την αξία της Αγάπης, με σκοπό να αναδείξει την ουσία του κειμένου και να προβληματίσει τους μαθητές σχετικά με τα συναισθήματα. Στόχος μας είναι να κατανοήσουν οι μαθητές ότι υπάρχουν θετικά και αρνητικά συναισθήματα, να διατυπώσουν την άποψη τους, να μπου στη διαδικασία να εκφράζουν συναισθήματα όποια και αν είναι αυτά.

2η – 3η διδακτικές ώρες - Ομάδες

Στη συνέχεια, οι μαθητές χωρίζονται σε ομάδες των 2 ατόμων και εκπονούν μια δραστηριότητα αντιστοίχισης δημιουργημένη με το λογισμικό Hot Potatoes (βλ. φάκελο συνοδευτικού υλικού, αρχείο «fyllo_ergasias»). Αν υπάρχει η δυνατότητα η κάθε ομάδα να έχει τον δικό της υπολογιστή (σχολεία ΕΑΕΠ), το φύλλο εργασίας γίνεται εκεί. Αν δεν υπάρχει, η δραστηριότητα μπορεί να γίνει σε έναν κεντρικό υπολογιστή από κάθε ομάδα με τη σειρά. Στη δραστηριότητα αυτή οι μαθητές καλούνται να αντιστοιχίσουν την έκφραση του συναισθήματος που απεικονίζεται σε κάθε εικόνα με το όνομα του συναισθήματος. Η δραστηριότητα περιέχει ονόματα με γράμματα/φθόγγους που οι μαθητές ήδη γνωρίζουν. Ο στόχος της δραστηριότητας είναι διττός, καθώς οι μαθητές εκπαιδεύονται στο να αναγνωρίζουν συναισθήματα και ταυτόχρονα ασκούνται στην ανάγνωση.

Ακολούθως, οι μαθητές επεξεργάζονται ένα αρχείο που υπάρχει εγκατεστημένο στον υπολογιστή τους και περιέχει εικόνες από διάφορα συναισθήματα θετικά και αρνητικά (βλ. φάκελο συνοδευτικού υλικού, αρχείο «taxinomisi»). Καλούνται να τοποθετήσουν με τη διαδικασία drag and drop ή με αντιγραφή – επικόλληση αυτές τις εικόνες σε δύο στήλες. Στην α' στήλη τοποθετούν τα συναισθήματα που θέλουν να νιώθουν και στη β' εκείνα που δε θέλουν να νιώθουν. Στη συνέχεια, τα μέλη κάθε ομάδας μπορούν, αν θέλουν, να εξηγήσουν στην ολομέλεια γιατί θέλουν ή γιατί δε θέλουν να νιώθουν κάποιο από τα συναισθήματα που έχουν τοποθετήσει στις λίστες τους. Στόχος μας εδώ είναι οι μαθητές να ασκηθούν στην ταξινόμηση και σε νέους γραμματισμούς αλλά κυρίως να μπορέσουν να απελευθερωθούν και στην ολομέλεια



να μιλήσουν για τα συναισθήματά τους. Για τον λόγο αυτό δεν πιέζουμε κανέναν μαθητή να εκτελέσει το δεύτερο μέρος της εργασίας και να «εκτεθεί» στην ολομέλεια. Είναι αυτονόητο ότι ο εκπαιδευτικός δε σχολιάζει ούτε επιτρέπει στους υπόλοιπους μαθητές να προβαίνουν σε αρνητικά σχόλια. Τους επιτρέπουμε να «πάρουν τον χρόνο τους» και να το κάνουν, εάν και εφόσον θέλουν. Η χρήση του υπολογιστή ίσως βοηθήσει κάποιους μαθητές να προβούν σε έκφραση συναισθημάτων.

4η διδακτική ώρα – Ολομέλεια

Στη συνέχεια, στην ολομέλεια προβάλλεται μια παρουσίαση με πίνακες ζωγραφικής (βλ. φάκελο συνοδευτικού υλικού, αρχείο «Parousiasi 1») και οι μαθητές καλούνται να ανιχνεύσουν το συναίσθημα που εκτιμούν ότι νιώθουν οι εικονιζόμενοι. Στόχος μας είναι η ανίχνευση και αναγνώριση συναισθημάτων και η εμπλοκή των μαθητών σε συζήτηση αναφορικά με το τι μπορεί να δηλώνει η έκφραση του προσώπου και του σώματος.

5η - 6η+ διδακτικές ώρες - Ομάδες

Κατά το δίωρο αυτό οι μαθητές διατηρούν τις προηγούμενες ομάδες τους και στους υπολογιστές, χρησιμοποιώντας κάποιο λογισμικό ζωγραφικής (RNA, Tux paint πρόγραμμα ζωγραφικής Windows), καλούνται να δημιουργήσουν ζωγραφίες που απεικονίζουν στιγμές χαράς και στιγμές λύπης. Αφού δημιουργήσουν τις ζωγραφίες τους, τις αποθηκεύουν σε φάκελο με το όνομα της ομάδας τους στην επιφάνεια εργασίας του υπολογιστή τους και με τη βοήθεια του εκπαιδευτικού δημιουργούν με το πρόγραμμα Windows Movie Maker μία ψηφιακή αφήγηση που θα αποτελείται από δύο μέρη· στο πρώτο μέρος θα ενσωματωθούν οι ζωγραφίες της χαράς και θα επενδυθεί μουσικά η αφήγηση με χαρούμενη μουσική και το δεύτερο μέρος θα αποτελείται από τις ζωγραφίες της λύπης και θα επενδυθεί από λυπητερή μουσική.



Στη δραστηριότητα αυτή ο εκπαιδευτικός εκτελεί το τεχνικό της μέρος. Οι μαθητές παρακολουθούν και συμμετέχουν ως προς τη δομή και την ιεράρχηση των εικόνων. Οι αφηγήσεις αυτές αναρτώνται στην τάξη και/ή στην ιστοσελίδα του σχολείου και/ή το ιστολόγιο της τάξης. Με τον τρόπο αυτό οι μαθητές αφενός εκφράζουν τον εσωτερικό τους κόσμο και τα συναισθήματά τους, γεγονός που επιτρέπει στον εκπαιδευτικό να αντλεί σημαντικές πληροφορίες γι' αυτούς, και αφετέρου οι μαθητές έρχονται σε επαφή και ασκούνται σε νέους γραμματισμούς. Μια εναλλακτική πρόταση είναι, εφόσον υπάρχει ευχέρεια χρόνου, ο εκπαιδευτικός να δώσει τη δυνατότητα στην τάξη να ακούσει μια σειρά από χαρούμενες και λυπητερές μουσικές αντίστοιχα και οι μαθητές να διαλέξουν με ποια θα επενδύσουν την αφήγησή τους. Η επιλογή των συναισθημάτων της χαράς και της λύπης είναι ενδεικτική, δεδομένου ότι αυτά ανήκουν στα βασικά συναισθήματα. Ο εκπαιδευτικός μπορεί να επιλέξει οποιαδήποτε άλλα συναισθήματα κρίνει ότι θέλει να επεξεργαστεί η τάξη του.

7η+ διδακτική ώρα - Ολομέλεια

Ο εκπαιδευτικός διαβάζει από το Ανθολόγιο το απόσπασμα από το βιβλίο «Μικρός Πρίγκιπας» του Αντουάν ντε Σαιντ-Εξυπερύ [«Οι μεγάλοι είναι πολύ περίεργοι»](#). Στη συνέχεια, παρακολουθούν [την ταινία του μικρού πρίγκιπα](#) διασκευασμένη για παιδιά, ώστε οι μαθητές να έρθουν σε μια πρώτη επαφή με το θέμα του βιβλίου και συζητά μαζί τους κάποιες βασικές ιδέες που διατρέχουν την ταινία. Ακολούθως, συνδέονται και ακούνε το τραγούδι [«Μικρός Πρίγκιπας»](#) από τον Μ. Φραγκούλη και συζητούν με τους συμμαθητές τους για τα συναισθήματα που πραγματεύεται το απόσπασμα, η ταινία και το τραγούδι. Στόχος μας είναι να προσεγγίσουν πολυτροπικά το βιβλίο του Μικρού Πρίγκιπα και να αναδείξουμε την υπεροχή του πολυτροπικού έναντι του μονοτροπικού κειμένου, αλλά και οι μαθητές να εντοπίσουν και να επεξεργαστούν – στον βαθμό που η συγκεκριμένη ηλικιακή ομάδα έχει τη δυνατότητα να το κάνει– την ποικιλία συναισθημάτων που υπάρχουν στη συγκεκριμένη ιστορία. Οι μαθητές, με τη



βοήθεια του εκπαιδευτικού, όπου χρειάζεται, μπορούν να καταγράψουν σε ένα αρχείο επεξεργασίας κειμένου τα συναισθήματα που ανιχνεύονται στην ιστορία και στο τέλος να τα εκτυπώσουν και να τα αναρτήσουν στον πίνακα ανακοινώσεων της τάξης.

8η+ διδακτική ώρα – Ομάδες

Κατά την ώρα αυτή οι μαθητές καλούνται να εκφράσουν με θεατρικό παιχνίδι κάποια συναισθήματα. Πιο συγκεκριμένα, η κάθε ομάδα κινείται στον ρυθμό κάποιας μουσικής που ο εκπαιδευτικός έχει επιλέξει και, όταν σταματά η μουσική, τα μέλη της ομάδας εκφράζουν με το σώμα τους (και όχι μόνο με το πρόσωπό τους) σε στάση αγάλματος κάποιο συναίσθημα που η ομάδα έχει προσυμφωνήσει. Οι υπόλοιποι μαθητές προσπαθούν να μαντέψουν το συναίσθημα. Στόχος μας είναι να καταλάβουν οι μαθητές ότι τα συναισθήματα εκφράζονται όχι μόνο με τις εκφράσεις του προσώπου αλλά και με τη γλώσσα του σώματος, που πολλές φορές μπορεί να λέει περισσότερα από τις εκφράσεις, και ότι δεν μπορούμε να κρύψουμε τα συναισθήματά μας, τα οποία επηρεάζουν και το σώμα μας.

ΣΤ. ΦΥΛΛΟ/Α ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Φύλλα εργασίας δεν παρατίθενται, δεδομένου ότι οι μαθητές δεν είναι σε θέση να τα διαβάσουν, για να τα χρησιμοποιήσουν. Ο εκπαιδευτικός δίνει προφορικά οδηγίες στους μαθητές και συντρέχει κάθε φορά που οι μαθητές αναζητούν τη βοήθεια του.

Ζ. ΑΛΛΕΣ ΕΚΔΟΧΕΣ

Στην ολομέλεια ο εκπαιδευτικός μπορεί να διαβάσει από το Ανθολόγιο κάποια από τα κείμενα που αναφέρονται στο πεδίο Κείμενα. Η επιλογή των κειμένων μπορεί να γίνει ανάλογα με το συναίσθημα που θέλει ο εκπαιδευτικός να ασχοληθεί ή ανάλογα με τη συγκυρία που πιθανόν να συντρέχει στο σχολικό ή άλλο περιβάλλον. Στόχος είναι η συζήτηση γύρω από τα συναισθήματα και τις συγκρούσεις που τα κείμενα



πραγματοεύονται, αποσκοπώντας στην έκφραση συναισθημάτων και στον τρόπο διαχείρισης των συγκρούσεων αλλά και στην έκφραση απόψεων, επιχειρημάτων και αντεπιχειρημάτων από τους μαθητές. Η παράθεση των κειμένων του Ανθολογίου γίνεται για να χρησιμοποιηθούν αυτά συνδυαστικά με τις υπόλοιπες δραστηριότητες και να επεκτείνουν το σενάριο.

Ακόμη, το σενάριο μπορεί να συνδυαστεί με κάποιο πρόγραμμα Συναισθηματικής Αγωγής από εκείνα που προσφέρονται στο πλαίσιο των Προγραμμάτων Αγωγής Υγείας. Ενδεικτικά το βιβλίο «Ο κήπος με τις 11 Γάτες» αποτελεί μια καλή πρόταση για την τάξη αυτή.

Επίσης, μπορούν να ενταχθούν δραστηριότητες που σχετίζονται με τους προς διδασκαλία φθόγγους (Ββ, Ωω). Σε αυτή την περίπτωση θα μπορούσε να αξιοποιηθεί μια εργασία από το Τετράδιο Εργασιών στην ίδια ενότητα (σ. 23), όπου τα παιδιά καλούνται να εμπλακούν στη συμπλήρωση ενός αινίγματος. Ως επέκταση της εργασίας αυτής θα μπορούσαν να δημιουργηθούν πολυτροπικά κείμενα/αινίγματα για την αναζήτηση λέξεων από Ββ και Ωω.

Η. ΚΡΙΤΙΚΗ

Το σενάριο στοχεύει να είναι ρεαλιστικό και εφαρμόσιμο από μαθητές της ηλικίας στους οποίους απευθύνεται. Για τον σκοπό αυτό, επιλέχθηκαν δραστηριότητες και λογισμικά ελκυστικά στους μαθητές, τα οποία αναπτύσσουν διαφορετικές δεξιότητες και πρακτικές γραμματισμού. Προσδοκά να τους εμπλέξει δημιουργικά, να τους επιτρέψει να γνωρίσουν τα συναισθήματά τους και να μάθουν να τα εκφράζουν.

Για τους μαθητές της Α΄ τάξης είναι σημαντική η διαρκής παρακολούθηση και η επίλυση προβλημάτων στο πεδίο της χρήσης των ΤΠΕ, τα οποία θα παρουσιάζονται διαρκώς, δεδομένου ότι οι μαθητές έχουν μικρή ή καθόλου εξοικείωση με τους υπολογιστές και τις λειτουργίες του. Η θετική ενίσχυση και ενθάρρυνση είναι απαραίτητες προϋποθέσεις για την επιτυχή εφαρμογή του σεναρίου, καθώς οι μαθητές δε γνωρίζουν ακόμη ανάγνωση και γραφή.



Η χρονική διάρκεια του σεναρίου είναι ενδεικτική. Θα μπορούσαν να προστεθούν κι άλλοι στόχοι και δραστηριότητες. Για τον σκοπό αυτό επιπλέον προτάσεις για τη συγκεκριμένη ενότητα δίνονται στο πεδίο της Επέκτασης. Το σενάριο μπορεί να τροποποιηθεί ανάλογα με τις ανάγκες της τάξης, μπορούν να προστεθούν ή να αφαιρεθούν δραστηριότητες και ο κάθε εκπαιδευτικός να επιλέξει λογισμικά της αρεσκείας του, για να υλοποιήσει τα προτεινόμενα φύλλα εργασίας. Σημαντικό είναι οι απαιτήσεις του εκπαιδευτικού να είναι ανάλογες των δυνατοτήτων των μαθητών. Οι δραστηριότητες είναι ανεξάρτητες μεταξύ τους, ώστε να επιτρέπουν στον εκπαιδευτικό να επιλέγει όποιες από αυτές εκτιμά ότι ανταποκρίνονται στις δυνατότητες και στα ενδιαφέροντα των μαθητών του.

Σημείωση: Συμβατικά, για λόγους οικονομίας κειμένου (αλλά καταχρηστικά από άποψη γλωσσικής ισοτιμίας των φύλων), χρησιμοποιούμε μόνο το αρσενικό των ουσιαστικών.

Θ. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Goleman, D. 1995. *Η συναισθηματική νοημοσύνη*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Kalantzis, M & Cope, B. 2000. *Multiliteracies. The Design of Social Futures*. London. Palmer Press.
- Μοστριού, Α. 2000. *Παιχνίδια Παιδιών. Εκπαιδευτικό υλικό για την Πρόληψη της Χρήσης Εξαρτησιογόνων Ουσιών*. Αθήνα: Ερευνητικό Πανεπιστημιακό Ινστιτούτο Ψυχικής Υγιεινής Παρασκευόπουλος, Ι. 1994. *Εξελικτική Ψυχολογία*. Αθήνα.
- Χατζησαβίδης, Σ.& Αλεξίου, Μ. 2012. *Μεθοδολογία και διαδικασίες ανάπτυξης εκπαιδευτικών σεναρίων στα Γλωσσικά μαθήματα Μελέτη για τον σχεδιασμό, την ανάπτυξη και την εφαρμογή σεναρίων και εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων για τη διδασκαλία της γλώσσας και λογοτεχνίας στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση: στο πλαίσιο του τυπικού γραμματισμού, για διαθεματικές διδακτικές πρακτικές, για ημιτυπικές και άτυπες σχολικές πρακτικές, με διαδραστικούς πίνακες και φορητούς υπολογιστές*. Θεσσαλονίκη. Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας.



ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Στον φάκελο συνοδευτικού υλικού βρίσκονται τα παρακάτω αρχεία:

- α) αντιστοίχιση εικόνων – λέξεων (Hot Potatoes)
- β) αρχείο ταξινόμησης συναισθημάτων
- γ) παρουσίαση πινάκων ζωγραφικής και αναγνώρισης συναισθήματος